

M. Lukasová: Etické aspekty omezení člověka ve volnosti pohybu při poskytování sociální a zdravotní péče

Abstrakt

Při poskytování zdravotní a sociální péče někdy dochází k omezení svobody člověka ve smyslu volnosti pohybu s cílem zabránit ohrožení života nebo zdraví osob. Podle okolností se jedná o více či méně invazivní postup – někdy okamžitý, silový a zasazený do situace konfliktu a zvládnání agrese, jindy spíše dlouhodobý ošetrovatelský, například zaměřený na snížení rizika pádu. S použitím omezení je spojeno riziko významných negativních účinků pro zdraví pacienta/klienta. Proto je některými autory zpochybňována etičnost i legálnost jejich použití a je označováno za nelidské a ponižující zacházení. Nejrozšířenější je však přístup omezení připouštějící, jako postup ultima ratio za splnění zásady nezbytnosti a subsidiarity. V České republice neprobíhá dostatečná veřejná ani odborná debata a používání omezovacích postupů není předmětem státní kontroly. Monitoring dodržování lidských práv osob držených v zařízeních zdravotních a sociálních služeb přináší poznatky o nadužívání restrikcí.

Cílem této disertační práce je identifikovat a rozpracovat etické aspekty omezení volného pohybu člověka přijímajícího péči v instituci. Prvním krokem je shrnutí a analýza výstupů čtyř významných aktérů v oblasti ochrany zranitelných osob. Druhým je rozpracování takto získaných zjištěných okruhů problémů. Řeším, co je to omezení, co plyne z principů nezbytnosti a subsidiarity, otázku přípustnosti omezení a individuální odpovědnost pečujících a dalších aktérů poskytování péče v institucích.

Klíčová slova: etika, etika aplikovaná, etika principy, prostředky omezovací, právo lidských práv, restrikce pohybu, služby sociální, služby zdravotnické